

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST
U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

2020. GODINE

5.a.2
INDIKATOR

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

TRANSFORMIŠEMO NAŠ SVIJET: AGENDA ZA ODRŽIVI RAZVOJ DO 2030. GODINE OBUHVATA 17 CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA I 169 PODCILJEVA

Dvadesetpetog septembra 2015. godine 193 države članice UN-a usvojile su nove globalne ciljeve za narednih 15 godina na Samitu UN-a za održivi razvoj u Njujorku.

Agenda 2030 je postala glavna referenca za razvojne politike i programe na nacionalnom nivou.

KO JE NADLEŽAN ZA PRAĆENJE INDIKATORA COR?

Agencije koje vode podatke nadležne su da preuzmu vođstvo u koordinaciji i usmjeravanju postupka praćenja i izvještavanja u ime drugih partnera i zainteresiranih strana.

Metapodaci: Komisija za statistiku UN-a objavila je metapodatke koje razmatraju/razvijaju agencije koje vode podatke za svih 17 ciljeva.

Metapodaci za indikatore u vezi sa zemljištem se mogu naći na sljedećim izvorima:

[COR 5.a.1](#)

[COR 5.a.2](#)

[COR 1.4.2](#)

ORGANIZACIJA ZA
HRANU I POLJOPRIVREDU
(FAO) JE AGENCIJA KOJA
VODI PODATKE ZA 21
INDIKATOR

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

PODCILJ 5.a

Sprovesti reforme kojima bi se ženama dala jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i drugom imovinom, finansijskim uslugama, nasljeđivanju i prirodnim resursima, u skladu sa nacionalnim zakonima.

Podcilj 5.a se mjeri pomoću dva indikatora: kvantitativni i kvalitativni indikator koji, kada se skupa mjere, omogućavaju zemljama da prate uticaj pravne reforme na vlasništvo i/ili kontrolu nad zemljištem od strane žena.

INDIKATOR 5.a.1

Indikator 5.a.1: „(a) Procenat lica sa vlasničkim ili osiguranim pravima nad poljoprivrednim zemljištem (od ukupnog poljoprivrednog stanovništva), po polu; i (b) Udio žena među vlasnicima ili nosiocima prava nad poljoprivrednim zemljištem“, po tipu prava.

INDIKATOR 5.a.2

Procenat zemalja u kojima pravni okvir (kao i običajno pravo) garantuje jednaka prava žena na vlasništvo i/ili kontrolu nad zemljištem.

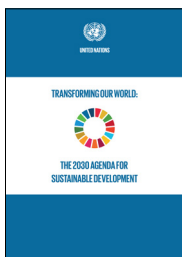
FAO je agencija koja vodi podatke za ovaj indikator i razvio je metodologiju za izvještavanje u saradnji sa agencijama koje obezbjeđuju podatke i sa partnerima.

ZBOG ČEGA SE ZAKONSKI INDIKATOR O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI NALAZI U SFERI VLASNIŠTVA I KONTROLE NAD ZEMLJIŠTEM?

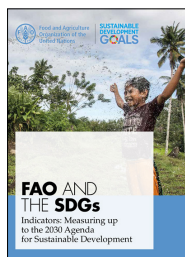
Uključivanjem indikatora 5.a.2 dolazi do izražaja činjenica da veća ravnopravnost u posjedovanju i kontroli nad zemljištem doprinosi ekonomskoj efikasnosti i ima pozitivne višestruke efekte za postizanje širokog dijapazona drugih COR, uključujući i smanjenje siromaštva (cilj 1), sigurnost hrane (cilj 2) i dobrobit za domaćinstva, zajednice i zemlje (ciljevi 3, 11 i 16, između ostalog).

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

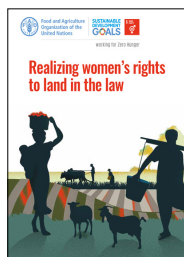
KOJE **ALATE** IMAMO NA RASPOLAGANJU ZA RODNO RAVNOPRAVAN POSJED NAD ZEMLJIŠTEM?

[Agenda za održivi razvoj do 2030](#)

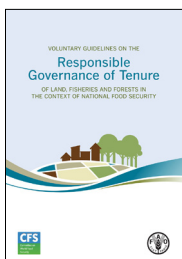
[FAO i indikatori za COR: mjerenje učinka na postizanju agende za održivi razvoj do 2030.](#)

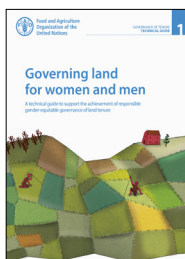
[Priručnik za izvještavanje o indikatoru 5.a.2 za COR](#)

[Alat za procjenu zakona](#)

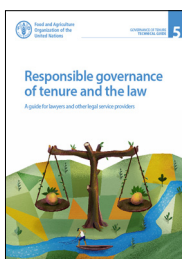
[Dobrovoljne smjernice za odgovorno upravljanje posjedom nad zemljištem, ribnjacima i šumama u kontekstu nacionalne sigurnosti hrane](#)

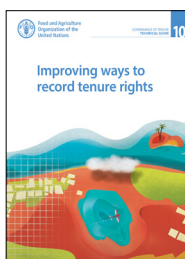
[Upravljanje zemljištem za žene i muškarce](#)
[Tehnički priručnik za podršku postizanju odgovornog rodno ravnopravnog upravljanja posjedom nad zemljištem](#)

[Kreiranje sistema za evidentiranje prava posjeda i prvi upis](#)

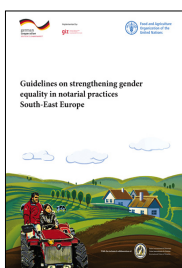
[Odgovorno upravljanje vlasništvom i zakon](#)
[Priručnik za advokate i druge pružaoce pravnih usluga](#)

[Poboljšavanje načina upisa prava posjeda](#)

[FAO baza podataka o rodnom pitanjima i pravima nad zemljištem](#)

[Smjernice za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobilježničkim postupcima – Jugoistočna Evropa](#)

Regionalne smjernice za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobilježničkim postupcima nude brze i jednostavne korake i kontrolne liste kao pomoć javnim bilježnicima u vođenju dužne pažnje u uslugama koje pružaju u skladu sa zakonom kroz identifikovanje i zaštitu prava svih žena i ćerki koje imaju pravni interes u datoj usluzi. Takođe, pružaju dodatne informacije za javne bilježnike koji žele da unaprijede svoje znanje i razumijevanje o tome kako usluge koje oni pružaju utiču na rodna pitanja i savjete kako da se uključe u zagovaranje.

USKORO

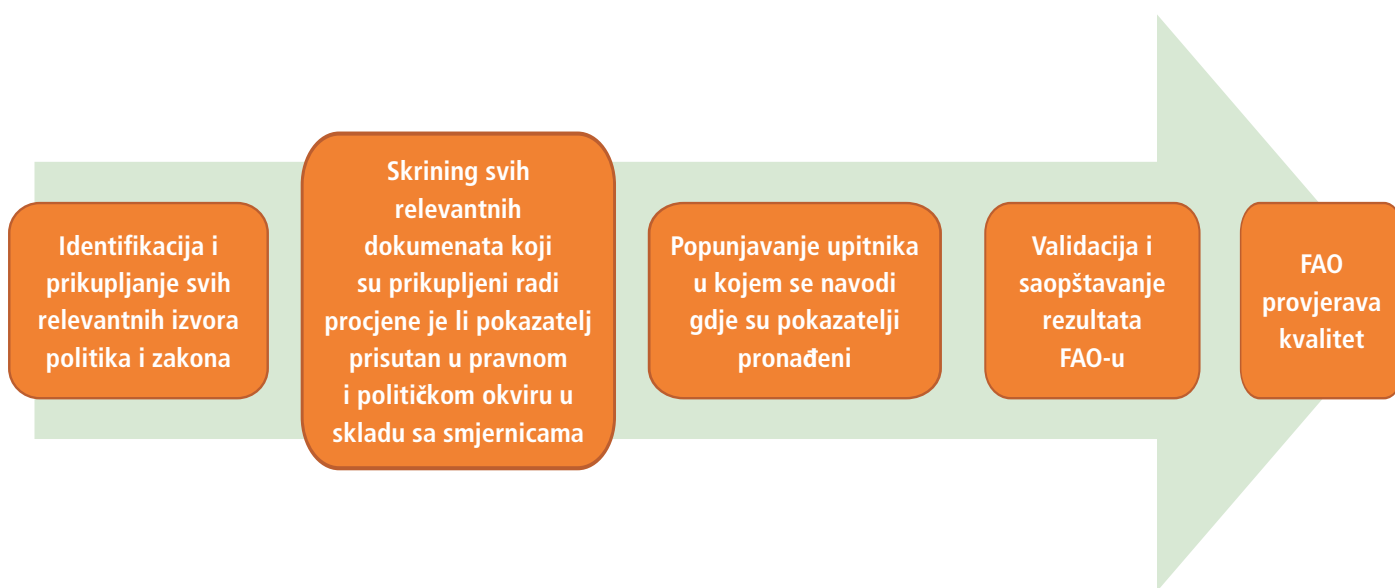
- Regionalne smjernice za jačanje rodne ravnopravnosti u službama za upis prava u Jugoistočnoj Evropi
- Nacionalne obuke za sprovođenje regionalnih smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobilježničkim postupcima i praksama upisa prava u Jugoistočnoj Evropi

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

POSTUPAK I METODOLOGIJA IZVJEŠTAVANJA ZA INDIKATOR 5.A.2 ZA COR

POSTUPAK IZVJEŠTAVANJA

Eksperti za pravna pitanja iz relevantnih nacionalnih institucija pregledaju sve postojeće zakonske odredbe, kako bi utvrdili postojanje šest pokazatelja koji se smatraju međunarodnom dobrom praksom u garantovanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem.

ŠEST POKAZATELJA OBUHVATAJU:

POKAZATELJ A

Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče pomoću ekonomskih podsticaja za bračne ili nevjenčane partnere.

POKAZATELJ C

Jednaka prava nasljeđivanja za žene i djevojke.

POKAZATELJ E

Zaštita prava žena na zemljište u kontekstima gdje zakon eksplicitno prihvata običajno pravo.

POKAZATELJ B

Saglasnost supružnika za transakcije zemljišta.

POKAZATELJ D

Alokacija finansijskih resursa za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena.

POKAZATELJ F

Obavezne kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju.

Kao agencija koja vodi podatke, FAO obračunava rezultate i izračunava procent zemalja u kojima je ostvaren napredak u pravnom okviru (što podrazumijeva i običajno pravo) kojim se garantiraju jednaka prava žena u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem. Metodologiju je usvojila Međuagencijska i ekspertna grupa za indikatore COR (IAEG-SDGs) u novembru 2017. godine, a indikator je podignut na II NIVO.

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

REGIONALNA INICIJATIVA NA ZAPADNOM BALKANU

Regionalna inicijativa na Zapadnom Balkanu se bavi izazovima koji se javljaju u vezi sa pristupom žena vlasništvu i kontroli nad zemljištem. Na Zapadnom Balkanu su formirani multidisciplinarni rodni timovi koji u sastavu imaju stručnjaka za zemljišnu administraciju, donosioca politike u vladi, stručnjaka za rodna pitanja, predstavnika lokalnih NVO i javnih bilježnika, u cilju pružanja podrške postupku jačanja rodne ravnopravnosti i socijalne inkluzije u stvarnim pravima.

Podaci sa rodnom podjelom koje su prikupile sve zemlje 2013. godine su ukazali na nizak nivo vlasništva nad zemljištem u rukama žena. Vlade u ovom regionu su bile iznenađene činjenicom da je vlasništvo žena nad zemljištem na nekim mjestima svega tri procenta, a u većini slučajeva ne više od 30 procenata.

PARTNERSTVA I REZULTATI

Od 2015. godine i usvajanja Agende 2030, njemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) je u ime njemačkog Federalnog Ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), FAO i Međunarodne unije javnih bilježnika (UINL) fokusirala svoje napore na dva primarna cilja:

- 1 omogućavanje izvještavanja i praćenja po zemljama za indikator 5.a.2 za COR o rodnoj ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem;**
- 2 pružanje doprinosa u implementaciji indikatora 5.a.2 za COR kroz saradnju sa lokalnim zastupnicima promjena.**

Za cilj 1, rezultati zakonskih procjena koje su sprovedene tokom 2015-2016. godine su ažurirani početkom 2020. godine u cilju podrške novoj rundi izvještavanja o COR. Ove procjene su sprovedene pomoću Alata za zakonsku procjenu (LAT) FAO-a za rodno ravnopravan posjed nad zemljištem, koji je posebno razvijen tako da implementira Dobrovoljne smjernice za odgovorno upravljanje posjedom nad zemljištem, ribnjacima i šumama u kontekstu nacionalne sigurnosti hrane (VGGT) i njihov princip rodne ravnopravnosti i da omogući nacionalno izvještavanje po indikatoru 5.a.2 za COR. VGGT je usvojen 2012. godine od strane Komiteta za svjetsku bezbjednost hrane (CFS), dajući legitimitet i ovlašćenja svojim preporukama politike. Primjena LAT-a je pomogla u identifikaciji nekih od pravnih i tehničkih prepreka za pristup vlasništvu nad zemljištem za žene i bacila svjetlo na neke od izazova u implementaciji.

Za cilj 2, FAO i GIZ su formirali partnerstvo sa UINL radi identifikacije potrebnih kapaciteta za javne bilježnike i službe za upis prava u regionu i radi pružanja pomoći u premošćavanju jaza u implementaciji koji je identifikovan u okviru cilja 1. Organizovana je radionica na kojoj su okupljeni predstavnici ministarstava pravde iz regiona, javnih bilježnika i službi za upis prava. Ovaj forum je omogućio da lokalni stručnjaci iz prakse razmijene iskustva, izazove i rješenja i pomogao da razvojni partneri pruže integrisanu i ciljnu usmjerenu podršku, koja je ukorijenjena u lokalnoj realnosti, a sve u cilju implementacije VGGT i COR 5.a.2. Ova saradnja je dovela do objavljivanja „Smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobilježničkim postupcima – Jugoistočna Evropa“. FAO, GIZ i UINL sada pružaju podršku u adaptaciji ovih smjernica po državama, radi njihovog usklađivanja sa nacionalnim pravnim okvirima i specifičnostima svake zemlje.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

**ALAT ZA
ZAKONSKU
PROCIJENU (LAT)
OBUHVATA ŠEST
POKAZATELJA
ZA COR I PODSTIČE
ZEMLJE DA
PRIORITETIZUJU
ZAKONSKE
REFORME KOJE
SU NEOPHODNE
ZA POSTIZANJE
RODNE
RAVNOPRAVNOSTI.**

POSTUPAK IZVJEŠTAVANJA O INDIKATORU 5.A.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU

NA NIVOU ZEMLJE

Indikator 5.a.2 se zasniva na Alatu za zakonsku procjenu (LAT) FAO-a za rodno ravnopravan posjed nad zemljištem. LAT obuhvata procjenu nivoa do kojeg politički i pravni okvir jedne zemlje podržava rodno ravnopravne aranžmane za posjedovanje zemljišta testiranjem tog okvira u odnosu na 26 indikatora koji su utvrđeni međunarodnim konsenzusom, a naročito Konvencijom o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i međunarodno usvojenim dobrim praksama, kao što je VGGT.

LAT obuhvata šest pokazatelja COR i omogućava zemljama da planiraju, utvrđuju prioritete i sprovedu pravne reforme koje su neophodne za postizanje rodne ravnopravnosti kako u zakonima, tako i u praksi. Iako to nije obaveza u procesu izvještavanja o indikatoru 5.a.2 za COR, zemlje zapadnog Balkana su primijenile LAT kao prvi korak u izvještavanju o COR, radi praćenja napretka na postizanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem i identifikacije oblasti u kojima su potrebne dalje reforme.

NA REGIONALNOM NIVOU

Na regionalnom nivou, zemlje su razmijenile rezultate procjene indikatora 5.a.2 za COR i LAT putem regionalnih sastanaka i zajedničkih publikacija. Ovo je pomoglo u uspostavljanju i održavanju podrške za zakonsku i administrativnu reformu i za druge napore koje će svaka zemlja preduzimati.

Procjena indikatora 5.a.2 za COR i LAT pomažu zemljama da identifikuju sličnosti i podjele najbolje prakse, kao i da uče iz iskustava svojih susjeda.

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PODRŠKA ZA AGENDU 2030

Indikator 5.a.2 za COR

FAO, Njemačka razvojna saradnja, UINL, Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE), Grupa Svjetske banke i drugi razvojni partneri pružaju podršku regionu Zapadnog Balkana u jačanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem i pružanju doprinosa za implementaciju i izvještavanje o indikatoru 5.a.2 za COR.

PRIČE JAVNIH BILJEŽNIKA

Javni bilježnici u regionu su identifikovali slučajeve u kojima su žene gubile vlasništvo nad zemljištem, bilo usljed manjkavosti zakonske regulative ili standardizovanih procedura u zakonodavnim tijelima, bilo zbog opstanka diskriminatornih običaja. U velikom broju slučajeva, žene se odriču svojih stvarnih prava usljed društvenih pritisaka, a u nekim situacijama i usljed uvjerenja da nemaju pravo da budu vlasnici zemljišta.

NAREDNI KORACI

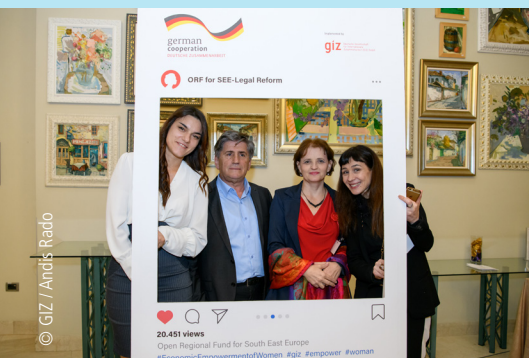
U okviru Otvorenog regionalnog fonda za zakonsku reformu GIZ-a, Njemačka razvojna saradnja nastavlja da pruža podršku ministarstvima pravde, javnobilježničkim komorama i službama za upis prava u Jugoistočnoj Evropi u implementaciji zakonskog okvira za ekonomsko osnaživanje žena. To se čini kako bi se javnim bilježnicima omogućilo da uzmu u obzir prava žena u prekograničnim transakcijama i da primjenjuju rodnu ravnopravnost u svakodnevnom radu i službi za upis prava kroz tehničku podršku, regionalnu razmjenu, razvoj kapaciteta i podizanje svijesti.

Radionica za validaciju unapređenja rodne ravnopravnosti u smjeru COR 5.a.2 na Zapadnom Balkanu, 14. septembar 2018. godine, Rim, Italija

UINL je posvećena preuzimanju ključne uloge u postizanju podcilja 5.a.2. U okviru Memoranduma o razumijevanju između FAO i UINL, koji je zaključen 8. januara 2016. godine, UINL pruža tehničku podršku nacionalnom usvajanju Regionalnih smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobilježničkim postupcima. Pored toga, UINL razvija nove VGGT tehničke smjernice o ulozi javnih bilježnika u pružanju podrške za sprovođenje Dobrovoljnih smjernica za odgovorno upravljanje posjedom.

FAO multidisciplinarni tim je posvećen pružanju podrške zemljama u praćenju i procjeni napretka po indikatoru 5.a.2 za COR, između ostalog kroz podršku saradnji na međuregionalnom nivou i razmjeni znanja između različitih regiona.

Lansiranje projekta GIZ-a „Jačanje ekonomskog osnaživanja žena“, novembar 2019. godine, Tirana, Albanija

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

REZULTATI LAT INDIKATORA/POKAZATELJA COR NA ZAPADNOM BALKANU

U januaru 2020. godine je ponovo obavljena LAT procjena, u skladu sa zvaničnom metodologijom koja se koristi za izvještavanje po COR za indikator 5.a.2.

LAT INDIKATOR	ALBA-NIJA	BIH	SRBJA	SJEV. MAKE-DONIJA	CRNA GORA	KO-SOVO*	LAT METODOLOGIJA
18(a) Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za bračne partnere	3	0	2	2	2	3	0 Pokazatelj ne postoji
18(b) Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za vanbračne zajednice	0	0	2	2	2	2	0.5 Pokazatelj u razvoju koji obuhvata ovo
17(a) Saglasnost supružnika je neophodna za transakcije zemljišta	2	0	2	2	2	3	1.5 Pokazatelj uspostavljen koji obuhvata ovo
17(b) Saglasnost partnera je neophodna za transakcije zemljišta	0	0	2	2	2	3	1.5 Pokazatelj uspostavljen koji obuhvata ovo
20(a) Jednaka prava udovica i udovaca odnosno partnera na udio u imovini supružnika	2	2	2	2	2	2	1 Politika uspostavljena koja obuhvata pokazatelj
21(a) Jednaka prava udovica i udovaca na doživotno pravo korišćenja porodičnog doma	0	0	0	0	0	2	1.5 Nacrt zakonske regulative (zakon i sl) koja adrži pokazatelj
22(a) Jednaka prava nasljeđivanja za sinove i ćerke	2	2	2	2	2	2	2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
22(b) Jednaki udjeli u nasljeđivanju za sinove i ćerke	2	2	2	2	2	2	2 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
9 Alocirani su finansijski resursi za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena	1	1	0	0	0	0	3 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
10 Utvrđene su kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju	2	2	2	0	0	0	NP Pokazatelj nije primenljiv

*Pominjanje Kosova vrši se u skladu sa Rezolucijom 1244 (1999) Savjeta bezbjednosti UN-a

PREGLED REZULTATA UPITNIKA ZA IZVJEŠTAVANJE O COR 5.A.2 U SRBIJI (2020. GODINA)

POKAZATELJ A	Zajednički upis	Prisutan
POKAZATELJ B	Saglasnost supružnika	Prisutan
POKAZATELJ C	Nasljeđivanje	Prisutan
POKAZATELJ D	Alokacija sredstava	Nije prisutan
POKAZATELJ E	Običajni sistemi za posjed nad zemljištem	NP
POKAZATELJ F	Kvota	Prisutan

Visoki nivoi garancija rodne ravnopravnosti u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem u zakonskom okviru.

Ukupan broj pokazatelja koji postoje u pravnom okviru:

nijedan jedan dva tri četiri pet šest

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

OPŠTE PREPORUKE

Pratiti napredak koji je ostvaren od posljednjih procjena i izvještavanja o COR i pripremati se za sljedeću rundu izvještavanja o COR.

Uvesti digitalne veze registara radi pojednostavljivanja rada i koordinacije između javnih bilježnika i službi za upis prava.

Izmijeniti zakonsku regulativu kako bi se obezbijedilo pravo udovca ili udovice na doživotno korišćenje porodičnog doma.

U zemljama u kojima zakon generiše stvarna prava i obaveze vanbračnih partnera, omogućiti identifikaciju i upis takvih prava.

Podržati mjerenje i sprovođenje indikatora 5.a.1 za COR kako bi se omogućilo da katastri nepokretnosti prikupljaju podatke o vlasnicima i drugim nosiocima prava sa rodnom podjelom.

Nacionalne javnobilježničke komore trebalo bi formalno da usvoje smjernice date u nacionalnim priložima „Regionalnih smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobilježničkim postupcima“ kako bi se razjasnile obaveze javnih bilježnika u vezi sa rodnom ravnopravnošću i harmonizovalo postupanje po javnobilježničkim kancelarijama.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

DOBRE PRAKSE NA ZAPADNOM BALKANU

- **Podaci sa rodnom podjelom se generišu iz IT sistema za upis prava i katastar** na Zapadnom Balkanu.
- **Saglasnost supružnika je obavezna** za bilo koju transakciju koja podrazumijeva bračnu imovinu – supružnici upravljaju i raspoložu bračnom imovinom zajednički i saglasno u Albaniji, Srbiji, Sjevernoj Makedoniji, Crnoj Gori i na *Kosovu**.
- **Uobičajeni režim za nepokretnost stečenu tokom zakonski formirane sporazumne zajednice (vanbračne zajednice) je suvlasništvo ili zajedničko vlasništvo** u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji, Sjevernoj Makedoniji i na *Kosovu**.
- **Zajednički upis zemljišta u zajedničkom vlasništvu bračnih parova je obavezan ili se podstiče ekonomskim podsticajima** u Albaniji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.
- **Pojednostavljeni postupak za upis oba supružnika (zajedničko vlasništvo) po službenoj dužnosti** na osnovu izvoda iz matične knjige vjenčanih i izjave oba supružnika za naknadni upis neupisanog supružnika za nepokretnosti stečene tokom braka u Srbiji od 8. juna 2018. godine.
- **Smanjenje naknade za upis prava je uvedeno u Srbiji** kroz podsticajnu taksu u iznosu od 3 EUR, u cilju podsticanja povećanja vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena, u slučajevima kada su oba supružnika/partnera upisana kao suvlasnici nepokretnosti i za upis vlasništva za lica sa invaliditetima (Zakon o republičkim administrativnim taksama u Srbiji).
- **Imenovana je institucija koja će voditi izvještavanje** o indikatoru 5.a.2 za COR u Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.
- **Mobilni centri za upis su uspostavljeni** u Srbiji i Bosni i Hercegovini – Republici Srpskoj.
- **U Albaniji, Zakon 1111/2018 „o katastru“ propisuje obavezan zajednički upis bračne imovine.** Nakon njega je usvojena Uredba br. 1150 od 3. juna 2019. godine kojom se propisuje postupak za ispravljanje podataka u evidencijama nepokretnosti koji se odnosi na odgovarajući udio u vlasništvu supružnika kada je cjelokupno vlasništvo bilo upisano u korist samo jednog supružnika.
- **Javni bilježnici i Agencija za katastar nepokretnosti organizuju otvorene dane za pružanje besplatne pravne i stručne pomoći građanima** u Sjevernoj Makedoniji.
- **Matične knjige i registri nepokretnosti su interoperabilni**, što omogućava postupke nasljeđivanja i prenosa prava u Srbiji, Albaniji i na *Kosovu**. Ovo je planirano i u Bosni i Hercegovini.
- **Projekt je podigao svijest** o koristima od upisa oba supružnika na Zapadnom Balkanu.
- **Uredba o izmjenama i dopunama uredbe o utvrđivanju nagrada i naknada za javne bilježnike u Bosni i Hercegovini, Republika Srpska**, propisuje popust na naknade javnih bilježnika kada supružnici stiču ili vrše prenos bračne nepokretnosti.
- **Kosovo* je usvojilo Administrativnu instrukciju (GRK) br. 02/2020 za upis zajedničke nepokretnosti na ime oba supružnika bez naknade.** Zajednički upis se podstiče na osnovu ekonomskih podsticaja na *Kosovu** jer Agencija za katastar ne naplaćuje naknade za upis ako oba supružnika zatraže zajednički upis.

*Pominjanje Kosova vrši se u skladu sa Rezolucijom 1244 (1999) Savjeta bezbjednosti UN-a

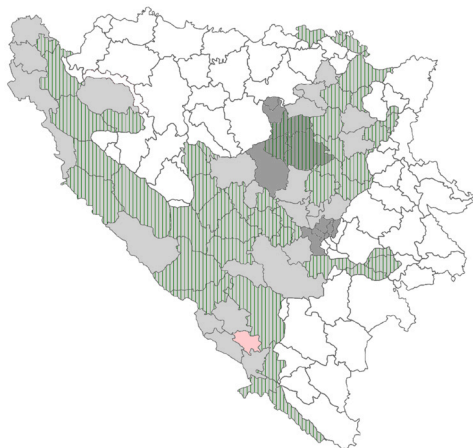
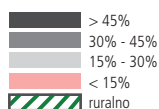
POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

UTICAJ U BROJKAMA OD 2013. DO 2019. GODINE

BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 2013

26,84 % zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

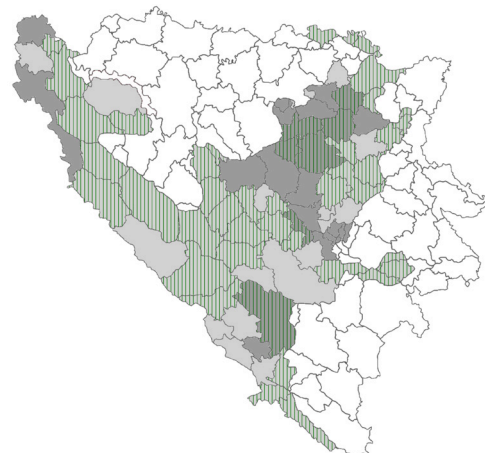
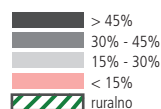
- 37,81% glavni grad Sarajevo (najviše)
- 20,17% opština Buzim (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 2019

38,33% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

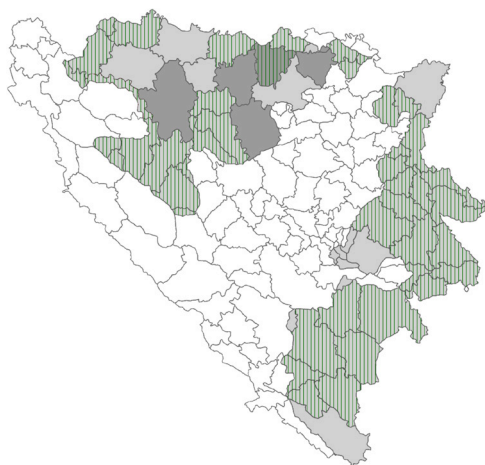
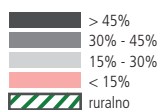
- 42,84% glavni grad Sarajevo (najviše)
- 20,23% opština Buzim (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA, 2013

29,97% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

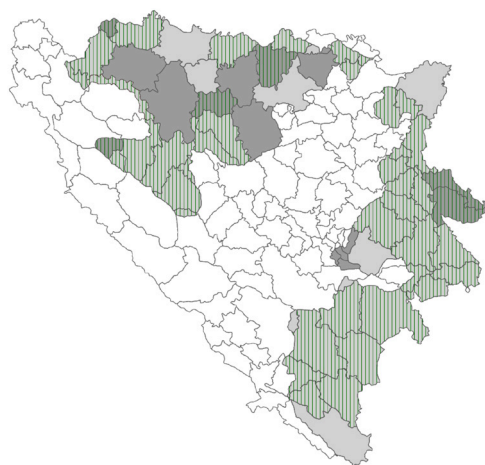
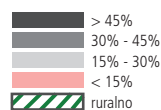
- 33,20% glavni grad Banja Luka (najviše)
- 19,46% opština Sokolac (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA, 2019

33,83% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

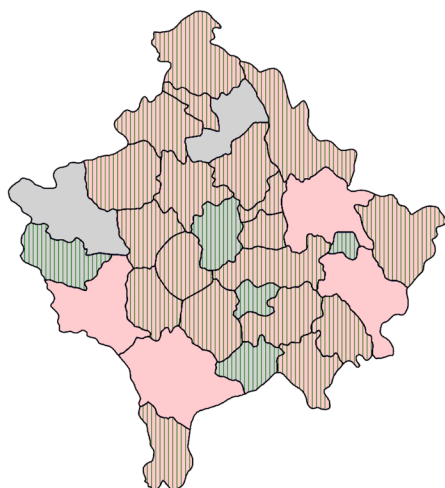
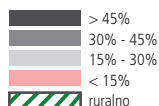
- 34,58% glavni grad Banja Luka (najviše)
- 22,23% opština Trnovo (najmanje)

KOSOVO*, 2013

17,04% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

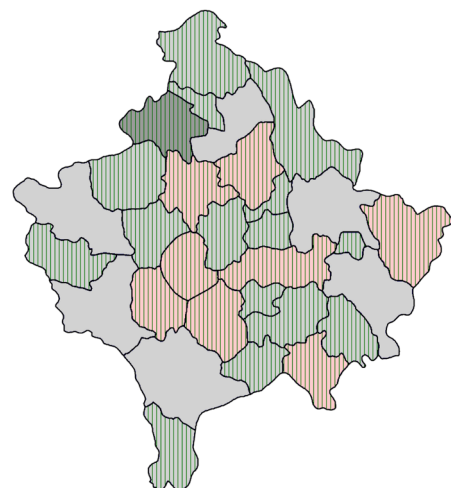
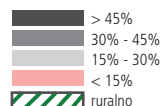
- 17,24% glavni grad Priština (najviše)
- 8% opština Glogoc (najmanje)

KOSOVO*, 2019

17,86% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

- 18,47% glavni grad Priština (najviše)
- 9,2% opština Mališeve (najmanje)

*Pominjanje Kosova vrši se u skladu sa Rezolucijom 1244 (1999) Savjeta bezbjednosti UN-a

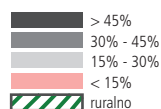
PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

UTICAJ U BROJKAMA OD 2013. DO 2019. GODINE

CRNA GORA, 2013

25.99% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

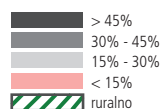
- 31% glavni grad Podgorica (najviše)
- 15% opština Rožaje

CRNA GORA, 2019

32% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

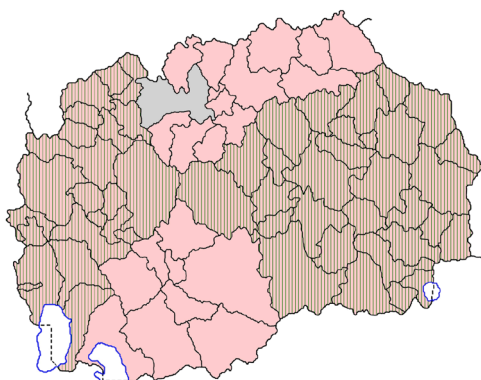
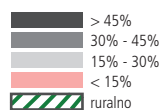
- 37% glavni grad Podgorica (najviše)
- 24% severni dio (najmanje)

SJEVERNA MAKEDONIJA, 2013

16.63% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

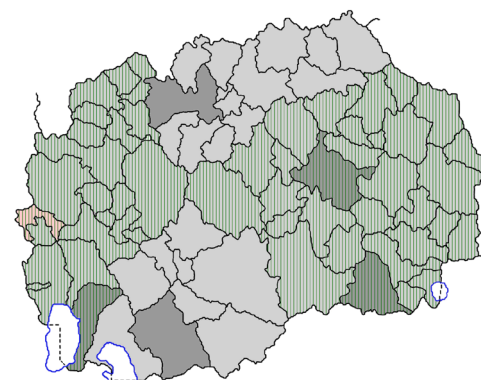
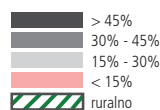
- 18% glavni grad Skoplje (najviše)
- 7% opština Poloska (najmanje)

SJEVERNA MAKEDONIJA, 2019

27.27% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

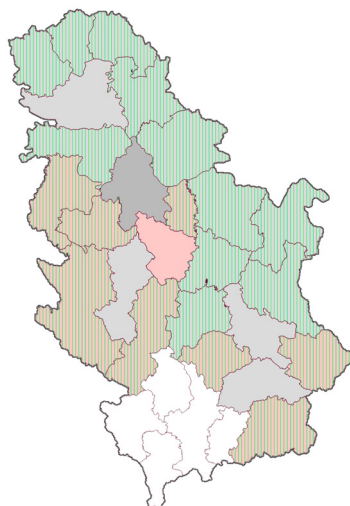
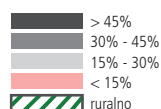
- 34.01% glavni grad Skoplje (najviše)
- 13.96% opština Poloska (najmanje)

SRBIJA, 2013

31.73% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

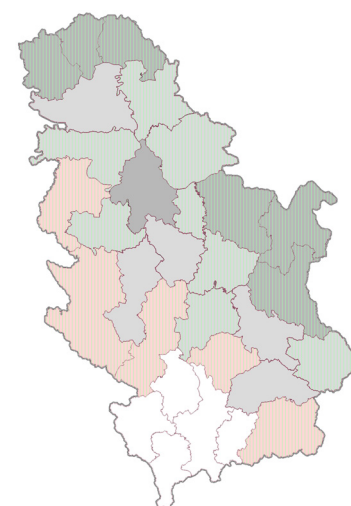
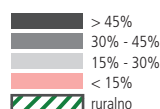
- 35.72% - Beograd
- 51.3% opština Stari Grad (najviše)
- 13.38% - opština Preševo

SRBIJA, 2019

35.50% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

- 39.47% - Beograd
- 58.44% opština Ada (najviše)
- 14.73% - opština Preševo

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

DALJE OD ZAPADNOG BALKANA: ZAKONSKE PROCJENE U REGIONU JUŽNOG KAVKAZA

Početak 2019. godine vlade Azerbejdžana, Jermenije i Gruzije su iskazale zainteresovanost da sprovedu pregled svojih nacionalnih zakonskih okvira u odnosu na pokazatelje za indikator 5.a.2 za COR. Na osnovu ove uspješne saradnje na Zapadnom Balkanu, FAO i GIZ su proširili svoje partnerstvo na region Južnog Kavkaza kako bi omogućili izvještavanje o indikatoru 5.a.2 za COR.

1. Presentacija LAT i metodologije za izvještavanje o COR za predstavnike nacionalnih institucija za zemljišnu administraciju i zavoda za statistiku koji učestvuju u podsticanju rodne ravnopravnosti i druge relevantne zainteresovane strane.

Ove radionice su pružile priliku da se procijeni napredak koji je ostvaren i koraci koje su vlade ovih zemalja preduzele na jačanju rodne ravnopravnosti, kako u zakonima, tako i u praksi. Iako su ove tri zemlje usvojile rodne strategije i pokrenule pravnu reformu, učesnici su identifikovali veći broj kulturoloških i administrativnih barijera koje još uvijek postoje na putu postizanja rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem. Ove diskusije su pružile dobru osnovu za detaljnu analizu političkog i pravnog okvira u odnosu na pokazatelje za indikator 5.a.2 za COR i za podsticanje nacionalnih diskusija o političkim, administrativnim i zakonskim opcijama koje su dostupne za brže postizanje rodne ravnopravnosti u praksi.

2. U saradnji sa relevantnim nacionalnim institucijama, identifikacija timova nacionalnih pravnih eksperata sa iskustvom u oblasti stvarnih prava i ljudskih prava.

Ovi eksperti su prošli obuku za korišćenje alata i metodologija za procjenu, kako bi se obezbijedila konzistentnost u razmatranju nacionalnih pravnih okvira. Tokom perioda od 20 dana prikupili su sve relevantne instrumente kao što su politike, nacrti politika, zakoni, nacrti zakona i propisa i obavili skrining ovih dokumenata da bi utvrdili da li su pokazatelji integrisani u pravni okvir ili je integracija u toku kroz usvajanje političkih mjera ili zakonsku reformu. Rezultati procjena potvrđuju da iako neke garancije rodne ravnopravnosti u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem postoje u zakonskom okviru, zemlje ovog regiona nastavljaju da rade na postizanju višeg nivoa garancija i na obezbjeđivanju da u praksi muškarci i žene imaju jednake koristi od zaštite njihovih stvarnih prava koje pruža zakon.

3. Presentacija rezultata i validacija.

Rezultati su prezentovani početkom 2020. godine na nacionalnim radionicama u Azerbejdžanu i Gruziji. Nacionalna radionica koja je planirana u Jermeniji je odložena zbog pandemije COVID-19.

radionica u Azeriju

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

REZULTATI LAT-A

LAT INDIKATOR		Jermenija	Azerbejdžan	Gruzija
18(a)	Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za bračne partnere	0	0	0
18(b)	Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za vanbračne zajednice	0	0	0
17(a)	Saglasnost supružnika je neophodna za transakcije zemljišta	2	2	0
17(b)	Saglasnost partnera je neophodna za transakcije zemljišta	0	0	0
20(a)	Jednaka prava udovica i udovaca odnosno partnera na udio u imovini supružnika	2	2	2
21(a)	Jednaka prava udovica i udovaca na doživotno pravo korišćenja porodičnog doma	2	0	0
22(a)	Jednaka prava nasljeđivanja za sinove i ćerke	2	2	2
22(b)	Jednaki udjeli u nasljeđivanju za sinove i ćerke	2	2	2
9	Alocirani su finansijski resursi za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena	0	0	0
10	Utvrđene su kvote za učešće žena u institucijama za uzpravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju	0	0	0

LAT METODOLOGIJA

- 0 Pokazatelj ne postoji
- 0.5 Pokazatelj u razvoju koji obuhvata ovo
- 1.5 Pokazatelj uspostavljen koji obuhvata ovo
- 1 Politika uspostavljena koja obuhvata pokazatelj
- 1.5 Nacrt zakonske regulative (zakon i sl.) koja sadrži pokazatelj
- 2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
- 3 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
- NP Pokazatelj nije primenljiv

POSTIZANJE INDIKATORA 5.A.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PARTNERSTVA ZA RODNU
RAVNOPRAVNOST U
VLASNIŠTVU I KONTROLI
NAD ZEMLJIŠTEM

2020. GODINE

Nazivi i prezentacija sadržaja u ovoj publikaciji ne impliciraju iskazivanje bilo kojeg mišljenja u ime Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija u vezi s pravnim statusom bilo koje zemlje, teritorije, grada ili oblasti ili njegovih institucija ili u vezi s razgraničavanjem ili utvrđivanjem granica. Isprekidane linije na kartama predstavljaju približne granične linije za koje možda još ne postoji potpuna saglasnost.